

Tysklands deling i 1949

Samtidig forværredes konflikten om Tyskland. Det var en forudsætning for genopbygningen af den vesteuropæiske økonomi, at Tyskland kom på fode igen. Det var de tre vestlige besættelsesmagters mål at oprette et stærkt og demokratisk Vesttyskland. De forenede deres tre besættelseszoner i en fælles økonomi, og den 1. juni 1948 gennemførte de en valutareform, hvor den nye fælles valuta blev den tyske mark. Stalin svarede igen med en blokade mod Vestberlin i 1948-49, som imidlertid blev brudt af de vestlige allieredes luftbro, der bragte forsyninger til den omringede bydel.

I 1949 underskrev en række vestlige lande anført af USA en fælles forsvarspagt, Atlantpagten, der i 1950 blev til NATO (North Atlantic Treaty Organization), hvor medlemslandene forpligtede sig til at hjælpe hinanden i tilfælde af et angreb på et eller flere af landene. Delingen af Europa blev fuldbyrdet senere i 1949, da det demokratiske og liberale Vesttyskland (Forbundsrepublikken) og det kommunistiske Østtyskland (Den Demokratiske Tyske Republik, DDR) blev dannet.

Den kolde krig i Asien

Delingen indebar, at de to magtblokke ikke blandede sig militært i hinandens interessesfærer, og dermed stabiliseredes situationen i Europa. I stedet flyttede den kolde krig som konflikt til andre områder på kloden som såkaldte stedfortræderkrige først og fremmest i Asien. Kina havde siden 2. verdenskrigs afslutning været plaget af en borgerkrig mellem Jiang Jieshis (Chiang Kai-shek) nationalistiske regering på den ene side og de kommunistiske oprørere under ledelse af Mao Zedong på den anden side.

I 1949 vandt kommunisterne borgerkrigen og erklærede oprettelsen af Den Kinesiske Folkerepublik, mens de tilbageværende regeringsstyrker

flygtede til Taiwan, hvor de etablerede en ny stat, der var støttet af USA og anerkendt som den kinesiske repræsentant i FN.

Den koreanske halvø var ved afslutningen af den 2. Verdenskrig blevet delt i to lande langs den 38. breddegrad, det kommunistiske Nordkorea og det pro-vestlige Sydkorea. Den 25. juni 1950 angreb nordkoreanske styrker Sydkorea og udløste dermed Korea-krigen. Den nordkoreanske leder, Kim Il Sung, havde forinden sikret sig Stalins og Maos støtte til forsøget på at forene de to stater i Korea med magt.

Den amerikanske regering så angrebet som et led i den kolde krig, og fik FN's Sikkerhedsråd til at vedtage en resolution, der gav mulighed for at besvare angrebet. Den sovjetiske FN-ambassadør boykottede på dette tidspunkt møderne i rådet i protest mod, at USA anerkendte Taiwan som repræsentant for Kina. På den baggrund kunne præsident Truman sende amerikanske tropper under ledelse af general Douglas MacArthur til Korea.

Efter en dramatisk landgang bag fjendens linjer lykkedes det MacArthur i løbet af kort tid at presse de nordkoreanske tropper tilbage til grænsen mod Kina, hvor kinesiske tropper imidlertid gik til modangreb. Det lykkedes for MacArthur at stabilisere fronten ved den 38. breddegrad. Men da han ønskede at angribe Kina, eventuelt med atomvåben, blev han afskediget af præsident Truman. Krigen fortsatte indtil parterne indgik en våbenstandsftale i 1953. Den er stadig i kraft og deler landet ved den 38. breddegrad – samme sted som krigen startede.

Dræbte i Korea-krigen 1950-53

Nordkorea	250.000
Kina	145.000 (egne tal)
USSR	315
Sydkorea	58.127
USA	36.516
Øvrig FN	4.000
Civile	ca. 2 millioner

Præsident Truman (th.) mødtes i oktober med den øverstbefalende for FN-styrkerne i Korea general MacArthur på Wake Island i Stillehavet for at drøfte krigens udvikling.

DEN KOLDE KRIG 1953-1968: AFSPÆNDING OG KRISER

Stalin, der havde anset en kommende krig mod de vestlige magter for uundgåelig, døde i marts 1953. Efter flere års magtkampe overtog Nikita Khrusjtjov posten som Sovjetunionens leder. Khrusjtjov iværksatte indenrigspolitiske reformer, overførte midler fra militæret til den civile økonomi og foretog en afstalinisering af samfundet.

På den 20. partikongres i 1956 fordømte han personkulten omkring Stalin og hans forbrydelser, hvilket rystede den kommunistiske bevægelse og førte til, at en række kommunistpartier løsnede deres bånd til Moskva, og at mange kommunister forlod bevægelsen. Khrusjtjovs opgør med Stalin førte med tiden til et brud med Kina, som fortsat hyldede det stalinistiske system, og som var imod en tilnærmelse til Vesten. Udenrigspolitisk førte Khrusjtjovs politik til en optøning i forholdet til vesten. Khrusjtjov erklærede, at en krig ikke var uundgåelig, og han talte i stedet for "fredelig sameksistens", hvor de to samfundssystemer konkurrerede om at vinde befolkningernes tilslutning.

I 1955 mødtes lederne fra USA, Sovjetunionen, Storbritannien og Frankrig i Wien, hvor deltagerne bl.a. enedes om en neutralisering og tilbagetrækning af besættelsesstyrkerne fra Østrig. Samme år oprettede de østeuropæ-

USA's præsident 1953-1961 Dwight D. Eisenhower (tv.) og vicepræsident Richard Nixon gransker den globale situation.

iske regimer Warszawa-pagten som et modstykke mod NATO og som en reaktion på Vesttysklands optagelse i NATO.

Atomvåbenkapløb

Den kolde krig i 1950'erne var generelt præget af stabilitet kombineret med et atomvåbenkapløb. Formålet med de voksende atomvåbenarsenaler var at afskrække modparten fra at angribe, idet det ville blive gengældt med massiv ødelæggelse. USA's atomvåbenmonopol var blevet brudt af Sovjetunionen i 1949; i 1952 testede USA den første brintbombe og Storbritannien blev samtidig atommagt; det følgende år sprængte Sovjetunionen sin første brintbombe.

I løbet af 1950'erne udbyggede supermagterne deres atomvåbensystemer i form af bombefly, missiler og ubåde. I 1957 affyrede Sovjetunionen det første interkontinentale ballistiske missil, der kunne nå mål i USA, og i oktober samme år opsendte russerne den første satellit, Sputnik, der gik i kredsløb om jorden. Det skabte en frygt i USA for, at Sovjetunionen var

Atomvåbenkapløbet skabte en række nye begreber

ICBM (Inter-continental Ballistic Missile) var betegnelsen for de langtrækkende strategiske missiler, der var i stand til at ramme den anden supermagt med atomsprænghoveder.

MAD (Mutually Assured Destruction) var idéen om, at de to supermagter afskrækkede hinanden fra at starte et angreb, idet de var sikre på, at modparten ville gengælde angrebet.

Massive retaliation og flexible response Eisenhower-administrationen etablerede doktrinen om massiv gengældelse (massive retaliation), hvor et angreb ville blive gengældt med anvendelse af alle USA's atomvåben, mens Kennedy-administrationen udviklede idéen om fleksibelt svar (flexible response), som gav præsidenten flere valgmuligheder.

First strike og counter-value eller counter-force Et førsteslag (first strike) var et overraskelsesangreb, hvor modpartens kommandostruktur blev hals-hugget (decapitated). I begyndelsen af den kolde krig var missilerne upræcise, og de var derfor rettet mod fjendens storbyer (counter-value), men da de senere blev mere præcise, blev de rettet mod fjendens våben (counter-force).

blevet overlegen, hvilket udløste en fornyet oprustning. Et planlagt topmøde mellem den amerikanske præsident Dwight D. Eisenhower og den sovjetiske førstesekretær Nikita Khrusjtjov i 1960 blev aflyst efter at et amerikansk spionfly U-2 var blevet skudt ned over Sovjetunionen.

Peter Sellers i rollen som den gale videnskabsmand Dr. Strangelove i Stanley Kubricks sorte komedie af samme navn fra 1964. Efter at en psykopatisk officer (Jack D. Ripper) har udløst atomkrigen, foreslår Dr. Strangelove, at udvalgte borgere skal videreføre menneskeheden ved at overleve dybt under jorden.

Berlinmuren

De første år af 1960'erne var præget af nye kriser. I juni 1961 mødtes præsident Kennedy og Khrusjtjov i Wien, hvor den sovjetiske leder krævede, at de vestlige besættelsestropper skulle forlade Vestberlin, hvilket Kennedy afviste. Årsagen var, at det kommunistiske styre i DDR var ved at forbløde på grund af den voksende flygtningestrøm til Vesttyskland.

I juni 1961 mødtes den sovjetiske leder Khrusjtjov med den unge og uerfarne amerikanske præsident John F. Kennedy. Khrusjtjovs forsøg på at presse vestmagterne ud af Vestberlin førte til Berlin-krisen sammen sommer og opførelsen af Berlinmuren i august 1961.

Flygtninge fra Øst- til Vestberlin

År	Antal via Vestberlin til Vesttyskland	%-del af alle flygtninge
1949	—	—
1950	193.227	97,7 %
1951	—	—
1952	118.300	64,9 %
1953	305.737	92,3 %
1954	104.309	56,6 %
1955	153.693	60,8 %
1956	156.377	56,0 %
1957	129.579	49,5 %
1958	119.552	58,6 %
1959	90.862	61,1 %
1960	152.291	76,5 %
1961	150.481	72,7 %

Den 13. august blokerede østtyske grænsetropper grænseovergangene til Vestberlin og begyndte at opføre Berlin-muren. Muren stabiliserede det østtyske regime, men den var samtidig et propagandakup for vesten.